13

I N. J.

DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICA,

DE

CATARACTÆ NOVA PATHOLOGIA,

Von dem weissen oder grauen Stahr.

Quam

DEO BENEVOLENTE,

RECTORE HUJUS UNIVERSITATIS MAGNIFICENTISSIMO,

REVERENDISSIMO ET ILLUSTRISSIMO DOMINO,

DOMINO

PHILIPPO WILHELMO,

S.R.I. COMITE de BOINEBURG,

SACRÆ CÆSAREÆ MAJESTATIS CONSILIARIO INTIMO & CAMERARIO, nec non METROPOLITANARUM ECCLESIARUM MOGUNTINÆ & TREVIRENSIS CANONICO CAPITULARI SENIORE, EMINENTISSIMI PRINCIPIS ELECTORIS MOGUNTINI CONSILIARIO INTIMO, ac CIVITATIS TERRITORIIque ERFURTENSIS PRO-PRINCIPE &c. &c.

DOMINO NOSTRO GRATIOSISSIMO,

JUSSU FACULTATIS MEDICÆ AMPLISSIMÆ,

Sub PRÆSIDIO

D. LUDOVICI FRIDERICI JACOBI,

Archiatri Electoris Moguntini, Professoris Chym: Æstumatissimi & Facult. Medicæ Assessoris Ordinarij Gravissimi, &c.

DN. PATRONI & PROMOTORIS sui omni observantiæ cultu prosequendi,

PRO LICENTIA

Summos in ARTE MEDICA HONORES JURA & PRIVILEGIA legitimè capessendi,

Publicæ Eruditorum Disquisitioni proponit

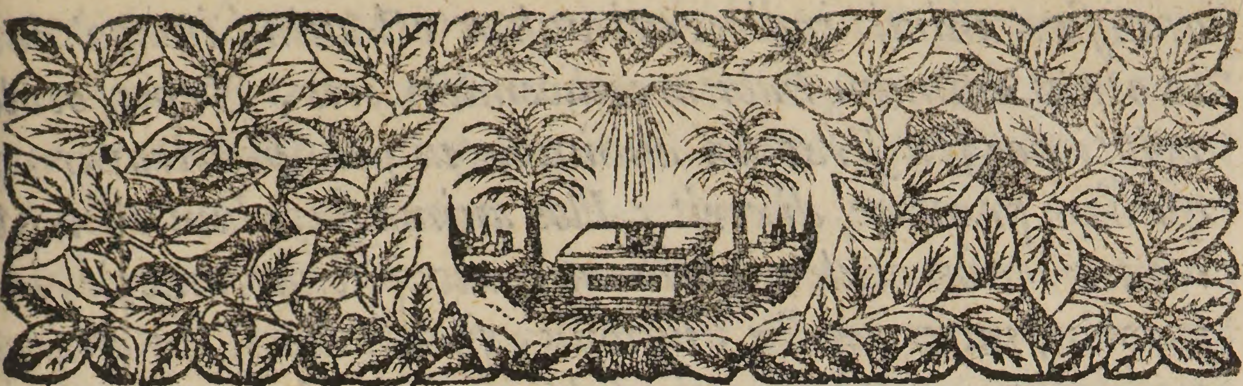
JOHANNES HEINRICUS MEINELIUS, Baruthô Francus,

Ad diem 13. Octobr. horis & loco consvetis

ANNO M. D. CC.IIX.

ERFFORDIÆ, Typis Groschianis, Acad. Typogr.

WELLCOME
LIBRARY
INSTITUTE

Procemium.

Culorum, si evolvimus, fabricam miraculo plenam deprehendimus: nempe talem, quæ Conditoris Supremi sapientiam & jubar præ reliquis corporis membris abunde ostendit, ut etiam fere nullum suppeditet nomen; quo hi exprimi rite possint. Lingva hæret, nullus orator, mechanicus artifex assequi satis valet, nisi in Divini Numinis Sapientia acquiescat. Quis enim nescit, quam necessarius ad bene esse hominis sani oculus sit, ut etiam, in rite obeundis actionibus quam plurimis, homo illo carere haud possit: Et sicuti visus in actione sua maxime mirabilis, ita & organon ipsius superat omnem admirationem. Tot enim partibus, tanta industria instructum est, ut nesciamus, an non cum Plotino & Synesio NATURAM MAGNAM appellare hoc organon cogamur. Cum & Ægyptii, oculum ut Solem adoraverunt, & DEI invisibilis visibilem filium appellaverunt; Nam duo oculi microcosmi Lumina & veluti fulgentia sidera dignitate & usu Soli non cedunt. Si Sol radiis suis universum mundum collustrat, nihil inde voluptatis, nihil commodi accipit, Oculi autem, dum omnium visibilium simulacra animo repræsentant, cum his oblectantur, objectorum formam, magnitudinem distantiam percipiunt, quod nulli alii sensorio verè concessum est; Hinc ab Orphæo dicti fuere fenestræ animi, (nam

 oculi

oculi sunt animi, indices uti vultus est animi imago): im
in oculis animum habitare, dicendum erit, & per ocul
veluti per fenestras ad animum usque penetratur, u
quidam præclare dixerit; Illos animæ speculum esse. M
rantur enim oculi, adamant, concupiscunt, amoris, ira
furoris, misericordiæ, ultionis, sunt indices. In audaci
prosiliunt, in Reverentia subsident, in Amore blandiun
tur, in odio efferantur, gaudente animo hilares subriden
eodem mærente languescunt, animo, ira flagrante, ex
asperantur, in cogitatione & cura conquiescunt, quasi cum
mente simul intenti; Unde ex vario & multiformi con
tuitu nuncupantur torvi, truces, flagrantes, graves
transversi, limi, blandi: siquidem animi affectus ita ex
primunt, ut quasi alter animus esse & animum ipsum attin
gere videantur: Hinc Authores â januâ vix aberrâsse, ar
bitramur, qui animam in oculis locarunt, oculum vocan
tes organon lucidum, solarem animalis particulam, divi
num membrum, cujus gratia & cerebrum fuerit ex
structum: sed quid dicimus cerebrum! Totius homin
gratia adsunt, ut hujus status tam naturalis quam præ
ter naturalis inde cognoscatur; Nam secundum Hippocra
tem ut valent oculi, ita & totus Homo, & secundum ver
sum vulgarem: Est oculus testis, quales intrinsecus estis
Hinc non mirum, quod & in foro medico ex ipsis ocul
varia depromantur signa tam Diagnostica de statu hom
nis præsenti, tam naturali, quam præter naturali, quam
Prognostica; Medicus enim ex aspectu oculorum sæpissim
optimam Prognosin instituere ægrique reconvalescentiam
aut ipsam mortem prædicere valet, quo ipso sibi sæpe apu
ægrotos & adstantes laudem & gloriam conciliare potest
Et sicuti hoc Organon aliis sensoriis dignitate non cedit
ita & hujus non infimus est usus nempe visus, qu

inte

inter alios ſenſus omnium philoſophantium judicio facile principatum tenet. Quo autem nobilior præ aliis tam oculi quam viſus deprædicetur uſus, eo minus uterq; labe varia immunis eſt, ſiquidem diverſimode pluribus afficitur morbis, quorum non minimus erit affectus Cataracta dictus, quam pro renata pertractandam & conſiderandam ad manus ſumimus. Fiat autem hoc in Diſſertatione hacce Inaugurali; ubi præprimis id nobis agendum eſſe arbitramur, demonſtrare, ex qua cauſa hæc ſit orta, & ſtatus morbi diverſe obvius dignoſcatur indeque curandi methodus ſubjungatur. Interim DEUM Ter Optimum Maximum ſupplices nos præcamur ut tales noſtros conatus ſua immenſa bonitate velit benedicere.

§. I.

CUm ſecundum Socratem nominis conſideratio, ſit initium doctrinæ: Hinc & nos Cataractæ naturam & hujus curandi methodum indagaturi, non inutile fore, arbitramur, pauca, ad accuratiorem hujus nominis contemplationem facientia, prælibare; dum huc usque in Foro Medico talis in conſcribendis Diſſertationibus obſervatus fuit ordo, & plurima morborum nomina, quæ Græcorum proſapiam ſapere ſolent, Latini Medici retinuêre, ſive idiomate ſuo, vel plane non vel difficulter & non niſi per ambages explicanda, ſive in ſapientiæ græcæ perpetuum monumentum, inter quæ etiam cataractæ nomenclatura referenda.

§. II.

Appellatio itaque Cataractæ eſt deducta à verbo Græco καταράττειν, quod ſignificat, impetuoſe perturbare, aut ſecundum alios καταράσσειν i. e. cum ſtrepitu decidere, quaſi hic affectus oculorum cum impetu quodam accidat,

ac perturbatus humor oculi aqueus ab alio deciduo liquore adsit, quæ denominatio ab Antiquis desumpta videtur à quadam Analogia nonnullarum rerum & nostri affectus, quæ ab alto cum impetu ruunt, præprimis ab avibus deprædatricibus, ab alto in prædam ruentibns: Aut fluviis à cacumine montium cum insigni aquarum strepitu præcipitantibus: Aut nubibus largos nimbos cum impetu profundentibus, quæ res pariter tali Cataractæ nomine insignitæ prostant: Quæ ratio esse videtur, quod noster affectus Antiquis huc usque suffusio sit dictus: Num autem ita vocari debeat, patebit inferius. Melius autem Cataractæ nomen hanc analogiam, si quæ locum habeat, admittit cum foribus pendulis, occludentibus portas, & hostium introitum prohibentibus: Aut obice, ad colligendas & remorandas aquas, postmodum cum majori vi deciduas; id quod in Aggeribus fluviorum videre est, id est, impedimento modificante & divertente aquarum cursum; siquidem pariter aliquod impedimentum in nostro affectu sentitur, propter quod radij visivi aditum non habent, & pupilla occluditur pellicula quadam, quo minus visus fieri possit, & hanc ob causam Cataractæ nomen à veteribus obtinuit. Sufficiat nobis, modo nostri affectus nomenclatura penes Medicos sit usu recepta, & per Cataractam is sit explicatus, penes quos ut plurimum verba valent ut nummi.

§. III.

Præter hæc alia etiam hujus affectus usitata Synonima hic tangere, integrum nobis esset: Cum autem hæc saltim gradualem habeant differentiam, aut plane locum nullum penes accuratiores, hunc pensitantes, inveniant, studio cum differentiis hujus omittimus atque properamus ad nostri affectus Definitionem *Est autem Cataracta visus plus minus impeditus à tunica sive pellicula intra*

spatium

ſpatium oculorum corneæ & humoris aquei tenuiſſimum per Spiritum oculorum inſitum in actu aſſimilationis, humoris nutritij eodem delati, errantem, plus minus opaca & firma reddita atque pronata, in initio cum comitantibus ſimulacris muſcarum, filamentorum & in progreſſu telarum aranearum variis oriundus.

§. IV.

Priusquam autem traditam Definitionem ventilemus, è re eſſe, confidimus, nonnulla prius deguſtare de viſu naturali: in quo rimando ob multorum Authorum diſſenſum non minima occurrit difficultas: præprimis cum ad huc nondum ſit evictum, num viſus ſola ſpecierum opticarum in ſpiritu luminoſo hærentium fiat receptione: vel an ſpiritus noſtri viſivi emiſſione in objecta hic peragatur, nam hucusque plurimi videndi actum in ſola idearum opticarum receptione conſiſtere opinantur, huncque eodem modo fieri ac in camera obſcura, tantum ut anima de his ideis delatis in cerebro ferat judicium; an autem ab artificiali receptione ad naturalem vitalemque illa illatio valeat, inferius id evidenter demonſtrandum. Alij vero ſola radiorum viſivorum ex oculis emiſſione, illuſtrante objecta, hunc actum videndi admittunt; cum autem de nocte in tenebris viſus non obſervetur, etiamſi apertis oculis objecta aſpiciantur, etiam cum intentione ad videndum ſumma: neque à noſtro ſpiritu illuſtrata tunc temporis fiant objecta, ut in ſenſum venire poſſint: merito nos media incedere via jubet ratio, atque hunc actum videndi immanenter transeuntem ſtatuere cogimur.

§. V.

Dicimus igitur, viſum eſſe actum immanenter transeuntem, in quo nullo ſpatio interveniente agens & patiens ſunt conjuncta; nam etſi agens ſemper ſit in

noſtris

noſtris oculis, tamen, ſi non patiens, nec conjuncti adeſſe poteſt, nihilominus talis actus erit immanens, n ſola tantum receptione fieri poteſt: nam opticum ſenſi in ſua figura, certa diſtantia & dimenſione influere hau poteſt in oculum parvum, figura brevi & exigua ci cumſcriptum, nec magnum punctum in parvo ſpat ſecundum ſuam realem & veram dimenſionem, qua habent oculi, contineri & influere poteſt; inſuper c ſpatium aliquod inſeparabile ab ente impoſſibile eſt, h in ſua ſpecifica dimenſione poſſe repræſentari in ocul nam quævis objecta viſiva in ſuis locis videmus & act videndi non in nobis completur, non in cerebro ſed e tra nos: utpote ſi aliquid ſecundum ſua accidentia deb repræſentari, illud manere cogitur in ſuo loco: ſpatia eni affigunt accidentia ſubjectis & objectis; neque abſtracti actus videndi compleri poteſt, quia qualitas abſtracta n poteſt in foro phyſico concipi & repræſentari in ocul ergo nec receptione iſte actus abſolvitur, ſed ſimul ra viſivi ſpiritus inſiti noſtri debent ipſi deferri in object

§. VI.

Ex his itaque patet viſum fieri per actum immane ter tranſeuntem, i. e. non ſola ſpecierum opticarum r ceptione: verum & radiorum viſivorum emiſſione in o jecta, à quibus iſtæ ideæ opticæ ſunt elapſæ & talis act eſt ſpiritualis, qualis ſolennis in noſtro corpore ſubinde c currit; nam ſpiritus noſter in oculis certos in ſcopos influ re poteſt, cujus tamen actus remanere & immanere ſol qui facile uberius probari poteſt appetitu, in quo ſpi tus egreditur è capite in ipſum ſtomachum, cujus t men actio immanens eſt in cerebro; Sic ſi dolet pe actio doloris eſt in capite, tranſiens vero in pede; Eode modo actio immanens poteſt eſſe in oculo, tranſie

aute

utem in objecto ; nam ſpiritus noſter oculorum viſivus habet identicam rationem quandam cum ſpiritu lumino- ſo , ſiquidem non omne lumen videtur a noſtro ſpiritu: Lumen enim de nocte non videmus ob inconvenientiam hujus luminis cum noſtro ſpiritu viſivo : vident tamen hoc alia animalia, quorum oculorum ſpiritus cum illi identitatem habet: Imo noſtro ſpiritui viſivo vitioſo ſaltim ſæpe tale lumen in conſpectum veniſſe , teſtantur variæ hiſtoriæ, ubi etiam in intempeſta nocte omnia minutiſſima videri à quibusdam potuerunt, & hæc eſt ratio, cur in vitioſis oculis lumen diei, nonnunquam de nocte lumen candelæ perterri non poſſit. Contingit autem viſus ita , ſpecies optica, quæ eſt qualitas in lumine hæ- rens per opticos quoque humores & tunicas tranſiens refracta, intenſior reddita, tandem in tunica uvea depicta ibidem ob analogiam quandam cum ſpiritu noſtro viſivo intime conjunguntur , adeò ut ſpiritus hic cum lumine modificato ſeu colorato quaſi idem fiat & ſub illa identitate ſpiritus noſter has ſpecies percipit; quamvis in remotis & diſtantibus cum dimenſione & ſitus diſtantia, quæ partim de ſubjectis ſuis ſeparabilia accidentia non ſunt, partim in oculis anguſte circumſcriptis locum habere poſſunt nullum.

§. VII.

Unde ſenſus opticus ſentitur in cerebro, ſenſationis actus per ſpiritus luminoſi identitatem usque in objectorum ſenſitivorum ſeſe extendit, & eſt talis actus ſenſitivus ſecundum ſentiendi principium in nobis immanens; Secundum autem ſpecies ſenſibiles per Spiritus Luminoſos connexas extra nos ſeu tranſiens : Nam Lumen opticum immittit ſeſe & unitisſimam copulam cum ſpiritu noſtro optico agit , adeo ut noſter ſpiritus per iſtius conſocia-

tionem & confœderationem potentiam accipiat, non tam in cerebro agendi & sentiendi, quam usque in illius motus, unde Spiritus Luminosus externus elapsus fuit, excurrendi. Quod autem talis actus fieri possit videndi, probari potest, modo consulamus principium, judicium & rationis consensum, quibus sentimus, species extra nos esse positas, non cerebro circumscriptas, unde immediatus contactus inter spiritum nostrum visivum & spiritum externum Luminosum, totam litem difficilem in actu videndi ortam, removebit, imprimis cum noster spiritus sensitivus sæpe nesciat suos actus commensurare sensitivos, uti videre est dolore pedis, qui, etiam amputato pede, in illo loco, in quo is antea fuit, adhuc sentitur: Cujus mentionem facit Tauvrij in sua Anatomia nov. pag. 279.

§. IIX.

Quo autem talis actus videndi immanenter transiens exacte peragi possit, requiruntur quoque præter istam spirituum convenientiam & justam objecti & subjecti distantiam, oculorum justa structura quoad omnes & singulas partes; imo patula data via, tam ad recipiendas opticas species quam ad visivos radios in ipsa objecta transeuntes; nec ullum impedimentum adesse debet sive ab extra id sit positum aut adnatum aut intus genitum, quale occurrit in nostra cataracta, in qua tale velamen seu impedimentum adest, quod impedit, quo minus species opticæ intrare possint in oculum, sicque mutua, spiritus visivi & externi φιλαλληλία ad actum videndi maxime necessaria, oriri nequeat, multo minus spiritus visivi transitus erit. Hinc prout tale velamen majus aut minus tegit pupillam, prout quoque visus impeditus diversimode aderit, & hæc est ratio, quod in initio Cataractæ quatenus tale minimum est, nondumque cohæret

sed

sed frustilatim & subtilissime tangit pupillam, aut saltim cohærens est retiformis, prout videntur talia simulacra muscarũ, pilorum & in augmento telarum aranearũ in actu videndi occurrere, & prout plus minusve visus impeditus erit dicendus, quousque tandem ob densitatem hujus pelliculæ, successu temporis factam majorem, totus actus videndi impeditus fiat. Hoc autem velamentum non est nudum coagulatum aliquod & facile dissipabile, sed consulto à natura errante pro spatij indole intra corneam & aquosum liquorem fabricatũ & ultimo maxime firmatũ, ut etiam, si ad maturitatem perfectam pervenerit, difficulter acus cuspide in partes dividi valeat, atque operator in operatione sua cogatur, à superiori oculi, rarissime ibidem firmiter adhærente, integre deorsum difficili quodam labore deprimere, si iterum visus exactè fieri debet, nam tale velamen revera est tunica seu pellicula prædictô in minimô spatiô formata.

§. IX.

Subjectum quidem Cataractæ generale & denominativum potest dici oculus, modo unus, modò geminus, organon visus admirandum: tamen primarium à nobis assignatur illud spatium minimum inter corneam tunicam oculi & humorem aqueum, qui etiam sine dubio semper suâ tunicâ subtilissimâ propriâ erit æquè inclusus, ac alii humores in oculo observabiles: aliâs, quatenus talis liquor est valdè mobilis, & præ aliis fluidior, is, in quovis motu oculi aut totius corporis, nulla tunica munitus, facilè turbaret visum: Insuper hic efflueret per foramen acu inflictum, operatione facta: nec acus mota videri posset inter operandum, ni imperita operatio sit peracta, ubi, læsâ tali tunica, humoris aquei suffusio ad corneam conspicitur, & vix postea visus aut difficulter,

restituitur, aut planè non; qui tamen statim post operationem, nimirum remotâ tunicâ, restitutus observatur: qualem operationem hic loci institutam non ita pridem mihi licuit videre; quæ etiam mihi ansam præbuit dissertationem hanc de hoc affectu conscribendi: hujus quoque tunicæ subtilissimæ αὐτόπτης Excell. Præses in demortuo, Cataracta alias affecto, fuit, tum suspensâ manu & cultro admodum acuto, detecta tunica cornea, talis valde subtilis, aqueum liquorem includens, in conspectum veniebat, nilquè liquoris aquei post remotam corneam effluebat usque dum levi cultri punctura hæc lædabatur, ut hinc â non vidisse ad non esse, minimè statim valeat illatio: nam extant historiæ in gutta serena, nervum opticum non obstructum fuisse repertum, in quo tamen fere omnes guttæ serenæ causam legunt, istius que subjectum habent.

§. X.

Sit igitur tunica seu pellicula intra spatium tunicæ corneæ liquorem aqueum includentis, plus minus maturè facta, causa nostri affectus proxima & immediata, sæpe colorata, (nam cæteræ partes omnes oculorum sunt integræ & salvæ) ex quâ præsente visus fit impedimentum hicque magis aut minus impeditus; hoc saltim indagatu dignum esse, nobis videtur: à qua causa hæc sit pronata: hanc autem in nostra definitione Cataractæ expresse posuimus, esse spiritum oculorum insitum in actu particularum nutritiarum intra prædictum spatium superfluè delatarum assimulationis, hanc tunicam formando, errantem: Sed primò intuenti durius dictum fortè videbitur, Spiritum insitum oculorum errori argue e velle ob hanc pelliculam generatam: Cum tamen nos per hunc spiritum, animam rationalem, null

par

parti solitariè affixam, toti communem omnibusquè præsentem saltim intelligamus, cui errorem imputare velle, nefas esset; si autem quis hujus opera innumera perlustrat attentius, is certè non unam hanc culpandi causam inveniet. Non dicam jam multa de actionibus mentis vulgò dictis, quos quæso, non errores anima rationalis in ratiocinando committit in numeros, de quibus abunde testantur deliria: non dicam de omnibus actionibus corporeis, quæ etiam ab hac omnes sunt deducendæ, quos non in his quoque committit errores? videamus hominem formandum, in quo aliquando hæc ipsa fine suô præfixô planè excidit, formando fœtum nec homini, nec bruto animali similem, sed massam informem, monstrum molamque: non raro partes anima decepta producit, hasquè nutrit, vel ut fœtum genuinum, â quo tamen si rite illum cognoscere posset, quam maximè abhorreret: exemplo sint nævi materni, excrescentiæ, tumores, quæ nonnisi errori animæ in actu formationis & nutritionis deceptæ adscribenda; nec quis putet, hanc nostram tunicam seu pelliculam intra spatium corneæ & aquei humoris erroneè pronatam esse solitariam, sed perpendat, quamplurimas similes deceptiones animæ in corpore obvenientes, quæ commissi erroris argumentum esse possunt: imprimis si scrophulas, strumas, melicerides & alias hujus farinæ tumores nobiscum aspiciat: an non in illis inveniatur tale novum productum, in quo materia vitiosa inclusa hæret, & nisi in curatione talis tunica radicitus exstirpetur, subsequuntur ulcera ichore continuô manantia, difficulter aut nunquam sanabilia: aut ipsa tunica de novo pronascitur, atq; humorem vitiosum includendo, tumores hos constituit: Sic Excell. Præses refert exemplum hujus com-

 missi

missi animæ erroris in tunica quadam generata in studioso vomicâ extincto & cultro anatomico in multorum adstantium præsentia, à se dissecto, in quo observabatur quædam tunica, quæ totum sinistrum lobum pulmonis tegebat, qui non nisi eâ remotâ, venire potuit in conspectum, cujus mentionem quoq; fecit in quadam Dissertatione de Vomica. Et cur non paria fata sustineat ipse oculus, cum externa tunica, bulbum oculi velans, à natura errante producatur, quod malum unguis oculi salutatur: proinde nec illi erranti difficilè erit, talem pelliculam intra spatium sæpius dictum generare, id quod demonstratu facile est, siquidem hæc nonsolum non temeré est pronata, sed hujus texturæ specialissimâ expansione exquisite in latum, minimê verò in profundum determinata: & hæc ipsa Cataracta sæpè hæreditaria, & connata est: exempla videri possunt in Encyclopædia Chirurg. rat. p. 199. Dolæi & observ. part. 2. p. 633. Horstij & Cent. 117. Observ. 61. Borelli, quæ à nulla cujuscunquè humoris affectione expectari possunt: licet de la Charriere Nouvilles operations de Chirurg C. 30. omnem Cataractam esse connatam nullumque membrum contra naturam generare; sed rudimenta esse factam prima conformatione, & Cataractam non nisi ex pellicula quadam præexistente fieri, putet: quod, quatenus est contra experientiam, rejicimus: uti de Polypo narium Plica Polonica videre est, ubi nullo vestigio observato, de novo generantur, exstructa conservantur, de quibus videatur. Barthol. Anat. Haffn. Med. Vol. V. observ. 29. Albini Diss. de Polypo. Quod autem talis sæpè diversè colorata tunica seu pellicula intra spatium corneæ & humoris aquei pronata, obveniat, fieri putamus aut ab accessu humoris nutritij per aqueos ductulos Nukianos eòdem delati

pariter

pariter diverſe colorati, aut ſtagnantis ex propriâ ſuâ propenſione tales induentis colores, quo inde ejusmodi productum fiat, quales adſunt cauſæ materiales, uti de ictero, Cachexia videre eſt.

§. XI.

Hunc autem errorem concipiendi ſpiritui inſito oculorum variæ cauſæ anſam poſſunt præbere uberrimam: imprimis ſi conſideramus temperamentum phlegmaticum, in quo Cataracta præprimis obſervatur: quatenus turget materia nutritia maximè in omnibus partibus dulci atque ſuperfluo, & per conſequens in oculis optima ad aſſimilandum, quâ à ſpiritu inſito oculorum cognitâ, hic arripit facilè anſam, tunicam ſeu pelliculam hanc generandi, & quidem primò trepidè, quatenus timet, hanc inde enatam, ſibi fore in videndo nocuam: hinc ægrè talem texere incipit: cùm autem errorem hunc commiſſum cognoſcit, intactam per aliquot tempus relinquit, tantum in ſtatu quo conſervat, non autem augmentat, usque dum major error indies committitur in repletione corporis, & inde copia majori eôdem delati humoris nutritij per ſpiritum oculi hoc contextum, uberius in latum contexere incipit: imprimis quatenus illud minimum contextum continuo movendo, hunc magis turbat, ut neſciat à ſuo ſemel incepto deſiſtere ſed tunicam ſeu pelliculam pro ſpatio minimo expandit & ſic pupillam totam tegit: Hinc inde in augmento hujus morbi viſus contingit quaſi per rete aut fumum aut nebulam, quam etiam firmiorem cum tempore reddit & opacam, ut hâc ratione propemodum totus viſus ac actus videndi ſit impeditus: Interim per aſvefactionem hanc conſervat non aliter ac alias corporis partes & piaculum eſſe putat, & ſi potens, ipſam iterum

anni

annihilare; nam si potens est anima, in formato fœtu partem quandã ex nudo aspectu alicujus in alio absumptæ partis sive capitis sive brachij aut pedis, subitò annihilare, cur non æquè habebit potentiam, hanc etiam tunicam in oculo pronatam dissipandi, modo talis idea potuisset firmiter imprimi huic insito & deleri pristina, in hâc pelliculâ instruendâ & exstructâ conservandâ, quippe multò alia abominabilia semel asvefacta intra corpus latentia, conservat, quòd in purulenta materia ἀποστήματι videre licet, quæ nonsolum à natura includitur tunicâ quâdam novâ, hæcque conservatur atque nutritur, ut etiam, si apostemate aperto illa unâvice efflueret, jactura vitæ immineret; siquidem confertim evacuatâ tali materiâ animi deliquium & mors sæpè eveniunt. Imò excrescentiæ variæ externæ demonstrant errabundum hunc spiritum, semel à sua conceptâ idea non desistentem, sed progredientem usq; dum finem intentum, in exstruendo & conservando obtinuerit.

§. XII.

Quantum valeant hunc ☊m. oculi insitum errabundum reddere sex res non naturales: imprimis animi pathemata, tristitia & mœror indeque lachrymarum profusio, testantur variæ historiæ apud Hildan. Cent. IV Observ. 15, non dicam de aere frigido poros tunicæ corneæ obstruente, quæ etiam permittit in naturali constitutione oculi subtilissimas superfluas particulas nutritia transudare: quibus impeditis, in illo quoque spatio, e quo pronascitur hæc pellicula, ansa datur, qua inde errabundus iste spiritus fiat, concludatque has esse mutandas in solidam substantiam huic spatio convenientem: quod autem tales excretiones subtilissimarum particularum per tunicam corneam, etsi durissimam, fiant, evinci possunt ex pustulis in superficie externa hujus sæpius ena-

ti

quæ non nisi à restagnante quodam humore fieri possunt: & hæc est ratio, quod Colyria actu & potentialiter frigida applicata sæpe sæpius causa occasionalis fuerit ipsius Cataractæ. Sic Plethora ex eadem causa ansam non levem dabit, ut anima oculi, quatenus decipiatur ab humore nutritiò superfluò subsistente, inde hanc tunicam seu pelliculam constituat: nam frequenter humor aliquis stagnans ansam dat, ut anima falsum conceptum concipiat, & rem revera ita se habere sibi persvadeat ipsamq; ideam conceptam in agendo sequatur; uti de vesicâ ☐ à repletâ constat, quæ in causa dormientibus est, ut somnient, se stare ad angulum & mingere, id quod etiam sæpe contingit: tale quoquè insomnium excitur ex turgescentia seminis in vesiculis seminalibus, ubi dormientes se rem habere cum amasiâ putant, & prout idea specifica semel à spiritu est formata, sic etiam in agendo specificè sequitur: Hinc non mirum est, semel conceptâ ideâ, hanc tunicam ex præsente nutritiâ materia tanquam causa occasionali fieri intra spatium tunicæ corneæ & humoris aquei ab illo ♎u insito. Et quæ sunt aliæ causæ quam plures occasionales, quas omnes hic recensere foret tædiosum nimisquè prolixum.

§. XIII.

Cum autem Cataracta variam ludat faciem & in hac constituenda, certū tempus ♎ insitus oculi prærequirat, non aliter ac alij morbi, obtinet enim principium augmentum & statum: id quod Medico ad curandam Cataractam scitu maxime necessarium est; quocunque enim modò Cataracta sit comparata, ejus præsentia omni tempore plus minus officiet visui: hinc cuisvis temporis Cataractæ signa lubet præmittere. Principium hujus se manifestat simulacris muscarum, filamentorum ante oculos voli-

tan-

tantibus & quidem continuis inter videndum, quip[
vaga hæc in Affectione hypochondriaca & hysteri[
occurunt, quæ non nullis habentur Prodomi Catara[
Progressus autem hujus à visu ægri, quasi per telas aran[
arum nebulas atque fumum facto, dijudicatur: ubi qu[
dem pupilla pellucida obscurata aliquò modò subin[
exsplendescit, & palpebrarum frictione harumque sub[
taneâ apertione, quà pellicula in partes divisa & val[
mobilis aspicitur, tandem matura facta, in oculo fric[
immobilis manet atque sic totus visus impeditus e[
sistit: si enim splendor lucis adhuc adest, Cataracta no[
dum est apta, ut removeatur acu: insuper hôc tem[
pore, quô fit Cataracta, etiam pupillæ diversus color a[
paret; quin etiam matura facta variat coloribus, de qu[
bus quatenus visui sunt obvia, ulterius verba facer[
opus non esse, arbitramur.

§. XIV.

Cognitis præsentis Cataractæ signis, ea quoque [
nucleanda restant, quæ futurum statum prædicunt; na[
quando pellicula primum quasi obtinet punctum & ja[
in tenuissimam tunicam est redacta retis instar tenuis[
mi & inter videndum simulacra muscarum aut ipsaru[
telarum aranearum incessanter occurrunt, pupillaqu[
sub cornea tunica albida conspicitur, tunc affulget sp[
restitutionis; quando autem paulo maturior facta il[
pellicula, & saltim splendor luminis apparet, tunc diff[
cilis erit curatio, & expectandum ut plurimum, quou[
que maturior sit reddita: tunc unicum auxilium er[
ponendum ipsa operatione manuali; quamquam & ali[
ubi splendor adhuc luminis adest, putent, adhuc spe[
convalescentiæ adesse, modo convenientia medicamen[
adhibeantur, de quibus videantur Reusnerus, Cur. [

Bibli[

Bibliothec. Velsch. 36. & Holler. de Morb. intern. Cent. 20. imo Schenkius. Obs. LI. p. 151. Sufficit quod tunc temporis talis Cataracta acu adhuc non sit tentanda: dividitur enim facilè illa in diversas partes, ut impeditus videatur magis visus, sed relinquenda usque ad maturitatem majorem & tunc spes unicè collocanda est in operatione. Quanquam & alij hanc inveteratam oculi ineptam deprædicent, cum tunica seu pellicula hæc ob duritiem non nisi summâ violentiâ sit solvenda & difficulter aut planè non se deprimi patiatur, aut ob glacialem formam dehiscens fiat; sic etiam ratione diversi coloris prognosis ut instuatur, Medicus debet esse cautus: nam si albus color & gryseus, apparet in oculo major, spes adest reconvalescentiæ, non ope quidem medicamentorum, sed acus, modo illa nec nimis cito nec nimis tardè admoveatur: cærulea autem Cataracta flava, rubra, viridisque non admittunt acum: imo licet alba & grysea videatur & acu possit removeri, tamen si æger non bonæ constitutionis, magnusque dolor capitis & oculorum, sternutatio & vomitus adsunt, aut aliis morbis gravioribus simul est affectus, operatio hæc interdicenda.

§. XV.

Perpensis iis, quæ ad Cataractæ historiam consideratu digna fuere, nunc quoque curationem hujus aggredi placet exactè & paucis tradendam. Cum autem indicatio curativa hic sit, ut spiritus oculi insitus in actu assimilationis tunicæ seu pelliculæ plus minusvè pronatæ errans revocetur, ne ulterius progrediendo ad statum veniat, generandi hanc ipsam opacam & densam, vix aut nunquam medicamentis delebilem; in hoc autem revocando non sufficit, humorem ansam huic generatæ præbentem superfluum sive hærentem ibidem, sive ad

 hunc

hunc defluentem diſſipare revellere & expellere, ſed potius delere ideam conceptam & aliam huic imprimere, quo inſurgat ad hanc tunicam plus minusvé generatam diſſipandam, aliàs obtinebit ille antiquum morem conſervanda hac tunica, ad quam minimam partem nutrimenti requirit, quod ad conſervationem totius oculi debet deferri; quò autem idea nova illi imprimatur, terror injiciendus eſt defectu nutrimenti, nam ſicuti humor ille ſuperfluus illũ inſitũ decepit, ut ab illo prædicta tunica fuerit pronata, ita à defectu hujus terror iterum injiciendus, quo attonitus fiat, priſtinique officii ſui memor peregrinum id ab errore antea formatum iterum deleat. Uterque ſcopus attingitur tam evacuantibus, diſſipantibus, avertentibus, quam irradiativis & idealibus, medicamentis.

§. XVI.

Inter evacuantia varia referri poſſunt, nempe *purgantia*, quæ, quò ſunt penetrantiora, eò melius defluens ad oculum nutritius humor avertitur, & defectus nitrimenti ab illo magis ſentitur; inter hæc laudantur radix jalappæ, colocynthis, gummiguttæ, helleborus niger, & ex his præparata, quibus ſi conjunguntur Mercurius dulcis, regulus antimonii ſtellatus cum nonnullis guttulis olei cephalici aut aromatici, & inde formentur pillulæ, convenienti tempore adhibitæ, magnam operam navabunt, ut nonſolum humorem defluentem ad ipſum oculum avertant ſed & ideam imprimant vi irradiativâ, ut errans ille ſpiritus labem ſuam cognoſcat, tunicamque præternaturalem deleat; ſiquidem his ſolis punctum curationis Cataractæ in initio & progreſſu abſolvi poteſt. Non leve emolumentum quoque dabunt pari jure ipſa *Vomitaria*, de quorum uſu convenienti quidam hic dubitant

bitant, hàc ex ratione ; quia ab horum ufu non tantum totum corpus concutitur, fed & illo Vomendi actu fortiorique diaphragmatis conftrictione exortâ, defcendens humor valdè comprimitur, compreffione factâ fangvis ipfe cum humore nutritio ditatus, concitatiori motu pariter atque largiori quantitate ad caput fertur, quô delatus faciem rubore fuffundit, oculosque intumefcere facit, ita ut hi fæpè plurimum hinc patiantur. Aft quia ex fuperioribus patet, Cataractam non fieri à tali affufione humoris, ut perturbatus fiat liquor aqueus, & inde pronafcatur Cataracta; proinde ex Vomitoriorum ufu nulla noxa erit timenda, potius magnum emolumentum hinc redundabit in ipfos oculos, nam Vomitoria nonfolum talem defluentem humorem nutritium avertunt, fed & hærentem abfumunt, quo fpiritus in oculo infitus ab hujus defectu fentiat terrorem & revocetur à fuo errore, quo cognitò; infurgat ad tunicam iterum delendam, & priftinum officium præftet in oculo, in fuo vigore confervandô, quô vifus impofterum non impediatur; præfertim id fiet, fi talia in ufum vocentur, quæ vi irradiativâ pollent, inter quæ antimonialia & mercurialia,& alia metallica cenfetur, & funt,præter tartarum emeticum, mercurium vitæ, infufum croci metallorum aut vitri antimonij, ipfum fulphur antimonij auratum genuinum, Munkij emeticum (ex regulo Martis paratum) & quod palmarium eft Mercurius vitæ folaris aut lunaris, quibus plures poffunt dealbari parietes, i. e. humor nutritius tam in oculo, quam in aliis partibus & ex his defluens ad ipfos Cataractâ laborantes avertitur, fpiritus infitus irradiatur, indeque, deleta ideà peregrinâ, priftinam fequitur in exterminando peregrino producto indolem.

C 3 §. XVII.

§. XVII.

De sudoriferis & diureticis abundè constat, quantum præstent in superfluis humoribus exterminandis: nam nonsolum hisce liquor in centro corporis hærens exterminatur, & à parte affectâ avertitur, ut de aqua hydropicorum satis notum, sed & in ipsa peripheriâ ille hærens evacuatur, quod contingit in anasarca: Imo horum frequentiori usu totum corpus aridum redditur, adeò ut hectica inde fuerit sæpè enata; quod etiam contingere potest in Cataractâ curandâ, in quâ humoris nutritii absumtio & defluentis ad oculum aversio requiritur, quô defectu humoris cognitô, spiritus insitus à sua intentione præternaturali desistere cogitur in exstruenda hac tunica, & ad exstructam removendam compellitur. Præprimis si in usum vocantur salino-oleosa volatilia; qualia sunt præ aliis spiritus bezoarticus Bussi genuinus, spiritus Grugneri, spiritus vitæ noster ex succino & fuligine, spiritus salis armoniaci sassafratus, castoreatus: quô ultimô unicô tunica illa in oculo enata sive adhuc frustulata sive totam pupillam oculi tegens sæpe fuit sublata. Quam mirandam energiam in Cataracta curanda exhibuerint tinctura antimonii vera & auri testantur philosophi, quibus illitis aut in oculum instillatis, omnia vitia oculorum tolli posse perhibent, nam hæc sunt quasi specula lucentia, in quibus facile labem suam spiritus cognoscere illamque postea commodius delere & oculum sanum reddere potest.

§. XVIII.

Pari jure & illa evacuantia particularia vulgò dicta hic non sunt omittenda, uti sunt *sternutoria apophlegmatizantia*, *masticatoria*, *vesicatoria*, *scarificationes fonticuli setacea* V. s. convenienti loco & tempore applicata; qui omnia avertunt humorem nutritium superfluum, qui

defectu

defectus in oculo affecto sentiatur & spiritus revocetur à suo errore, istamque tunicam iterum tollat adhuc nondum maturatam. Etne quicquam omittatur in hac curatione: *topica externe* simul sunt applicanda ex herbis ophthalmicis,quo inde fotus & Collyria fiant & calidè applicentur: imprimis hæc præparantur ex ▽ chelidoniæ evphrasiæ, ruthæ & missis aliis, ex aloe myrrha camphora, , ☿io dulc. croco metallorum, imò additis *idealibus*, qualis est ess. fellis humani aut viperarum, quæ terrorem simul injiciunt, quo magis inde desistat spiritus errabundus & peregrinum hospitem dissipet: talia enim *idealia* hic multum præstant,quale erat illud operatoris cujusdam in Cataracta tollenda arcanum,quod constabat ex usnea cranij humani, ipsô cranio, margaritis & ex uviis serpentum subtilissime pulverisatis, quod quotidie inflabat in ipsum oculum affectum, quousque Cataracta fuerit sublata. Nam idealia in excrescentiis omnibus instar incantamenti valent, quæ subitò & ferè insensibiliter ab his tolluntur, quæ etiam in polypo narium verrucis, strumis, longò usu comprobata sunt & multis encomiis mactantur ab Helm. Marc. Marci à Cronland., qui hujus farinæ innumera exhibent medicamenta.

§. XIX.

Diæta interim accurata erit servanda,ne seducatur oculi spiritus insitus à superfluo humore nutritio in generanda tali tunica, sed instigetur potius ad generatam tollendam. Hinc omnia sunt svadenda, quæ parcius præbent nutrimentum, istudque subtilisando ineptum reddunt ad assimilandum sed potius compellant ad dissipandum: sunt △ calidus, cibus & potus volatiles, ⊖osi, saliti & aromatibus conditi, motus corporis frequens, vigiliæ, ipsa ira; contra vitanda ea, quæ humorem abundantem reddunt nutritium istumque roscidum facileque assimilabilem.

Qui-

§. XX.

Quibus omnibus observatis, & frustra tamen adhibiti nihil restat, si matura Cataracta existit, quam acus, in qua applicanda requiritur expertus Operator, structuram oculi benè cognitam habens, ipsumque locum, in quem acus terebrando est infigenda, & versus corneam declinanda, ne humores oculi lædantur: Potius ipsa pellicula integra deorsum deprimenda, ne in partes dehiscat aut resurgat; alias frustraneus omnis erit labor, & visus magis abolebitur quam restituetur. Et quo felicior successus operatoris evadat atque prosperior, immunis quoque debet esse patiens ab omni dolore capitis & oculorum aliisque morbis.

§. XXI.

Et hæc sunt quæ ob temporis & chartæ angustiam in Cataracta cognoscendâ, evolvenda & curanda communicare, nobis placuit: quod si fortè in hac dissertatione non omnia omnibus sapiant, tum in multis ab aliorū sententia digressi sumus, libertate philosophicâ utentes; speramus tamen, B. L. ea, quæ in difficili hac materia minus accuratè discussa sunt, in meliorem partem esse interpretaturum. Tibi interim æternum Numen pro hucusque concessis viribus sit Laus, Honor & Gloria sempiterna.

FINIS.

